

Dördüncü Dönem Toplu Sözleşme **KAMU GÖREVLİLERİ VE EMEKLİLERİNE NE GETİRİYOR?**

Mahmut ESEN
E. Mülkiye Başmüfettişi

ÖZÜ: Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde işçi statüsü dışında çalışan kamu görevlilerine uygulanacak olan **“Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2018 ve 2019 Yıllarını Kapsayan 4. Dönem Toplu Sözleşme”** nin yeni mali ve sosyal haklar getiren hükümleri incelenmekte; mevcut toplu sözleşme düzeninin aksayan yanlarına ve kamu görevlileri sendikalarının performanslarına da vurgu yapılmaktadır.

I- GİRİŞ

1- 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu uyarınca düzenlenen, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde¹ işçi statüsü dışında

çalışan kamu görevlilerine uygulanacak olan, **“Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2018 ve 2019 Yıllarını Kapsayan 4. Dönem Toplu Sözleşme,”** 25.08.2017 gün ve 30165 sayılı R.G. de yayımlanmıştır.

01.01.2018 tarihinden itibaren yürürlüğe girecek ve iki takvim yılında uygula-

¹ Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri: Genel/özel bütçeli idareleri, düzenleyici ve denetleyici kurumları, sosyal güvenlik kurumları ve mahalli idareleri içermektedir.

mada kalacak olan 4.Dönem Toplu Sözleşmenin (*memur aylıklarına uygulanacak katsayıların belirlenmesi başta olmak üzere*) bazı mali hükümleri; kamu idarelerinde istihdam edilen kamu personelinin yanı sıra, bu idarelerden emekli (4/1-c'li) olanlar başta olmak üzere, çeşitli yasalara göre (*2022 sayılı Kanuna göre yaşlılık ve özürlü aylığı alanlar, 2828 sayılı Kanun uyarınca muhtaç engellilerin bakım ödemeleri vb.*) aylık/ödenek/sosyal yardım almakta olan asgari 8 milyon kişiyi doğrudan etkilemektedir.²

Belirtilen nedenlerle, toplumun büyük bir kesimini kapsadığı görülen toplu sözleşme hükümlerinin etraflica incelenmesinde/değerlendirilmesinde yarar bulunmaktadır.

II- TOPLU SÖZLEŞME

2- 4688 sayılı Kamu Görevlileri ve Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu uyarınca düzenlenmekte olan toplu sözleşmeler; *"Kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarını düzenleyen mevcut mevzuat hükümleri dikkate alınarak kamu görevlilerine uygulanacak katsayı ve göstergeler, aylık ve ücretler, her türlü zam ve tazminatlar, ek ödeme, toplu sözleşme ikramiyesi, fazla çalışma ücreti, harcırah, ikramiye, doğum, ölüm ve aile yardımı ödenekleri, cenaze giderleri, yiyecek ve giyecek yardımları ve diğer mali ve sosyal hakları"* kapsamaktadır (4688/28.md.).

2018 ve 2019 Yıllarını Kapsayan 4. Dönem Toplu Sözleşme görüşmeleri uzlaşma ile sonuçlanmış, dolayısıyla

² Kamu idarelerinde istihdam edilen kamu personeli sayısı 3.372.806; kamu idarelerinden emekli olan sigortalı sayısı 1.937.050; 2022 sayılı Kanun uyarınca aylık alanları sayısı 1.187.978; engellilere evde bakıma destek için yapılan sosyal yardımlardan yararlananların sayısı ise 447.915 kişidir.(2015 Merkezi Yönetim Bütçe Gerekçesi, ss.235,250- 267).

Kamu Görevlileri Hakem Kuruluna başvuruya gerek kalmamıştır.

Toplu sözleşme kamu idaresi adına Kamu İşveren Heyeti Başkanı (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı) tarafından imzalanmıştır. Kamu görevlileri adına ise sözleşmenin kamu görevlilerinin geneline yönelik ikinci kısmı Kamu Görevlileri Sendikaları Heyeti Başkanı (Memur-SEN Genel Başkanı), hizmet kollarına yönelik üçüncü kısmındaki sözleşmeler ise ilgili sendika temsilcilerince ayrı ayrı imzalanmıştır.

4888 sayılı Kanuna göre kamu idarelerinde on bir adet iş kolu (*büro, bankacılık/ eğitim/sağlık/yerel yönetim/basın, yayın/kültür/bayındırlık/ulaştırma/tarım/enerji/Diyaret ve vakıf hizmetleri*) oluşturulmuştur.

III- KAMU GÖREVLİLERİNİN GENELİNE YÖNELİK MALİ VE SOSYAL HAKLAR

Katsayıların Belirlenmesi Ve Ücretlerin Artırılması

3- Toplu sözleşmede memur aylıklarına uygulanan katsayılar ve sözleşmeli personel ücretleri yeniden tespit edilmiştir.

Bu bağlamda memur aylıklarının hesaplamalarında kullanılan aylık katsayısı, taban aylık katsayısı, yan ödeme katsayısı ve sözleşmeli personel ücretleri:

- 1/1/2018-30/6/2018 döneminde geçerli olmak üzere % 4 oranında artış,
- 1/7/2018-31/12/2018 döneminde geçerli olmak üzere % 3,5 oranında artış,
- 1/1/2019-30/6/2019 döneminde geçerli olmak üzere % 4 oranında artış,
- 1/7/2019-31/12/2019 döneminde geçerli olmak üzere % 5 oranında artış

Olacak şekilde yeniden belirlenmiştir (Top. Söz. II. Kısım 5.md.).

Enflasyon farkı ödenmesi

4- Toplu Sözleşme ile altı aylık dönemler için tespit edilmiş artış oranlarının, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan 2003=100 Temel Yıllı Tüketici Fiyatları Endeksindeki değişim oranının altında kalması halinde, aradaki fark enflasyon farkı olarak ayrıca ödenecektir. (Top. Söz. II. Kısım 8.md.)

Diğer mali ve sosyal haklar

5- Kamu idarelerinde görevli avukatlara vekalet ücreti ödemelerinde öngörülen gösterge rakamı 5.000 puan artışı ile 20.000 olarak belirlenmiş, bu suretle vekalet aylıklarında yıllık 6.409 TL artış sağlanmıştır. Diğer yandan kamu idarelerinde çalışan avukatlara da (*mevzuatta Hazine avukatları için öngörülmüş olan*) yol tazminatı ödenmesi kabul edilmiştir.

- KİT'lerde görev yapan müdürlerin ÖHT'larına 10 puan ilave (101 TL) edilmiştir.
- Şef kadrosunda bulunanların yararlanmakta olduğu tazminat oranlarına 3 puan (30 TL) ilave edilmiştir.
- Geçici personele (657/4-C) yapılan ek ödeme puanı 600 puan yükseltilmiş, bu suretle aylıklarında 64 TL artış sağlanmıştır.
- Toplu sözleşme hükümlerine göre fazla çalışma ücreti ödenenlere, mevzuatta öngörülmüş olan fazla çalışma ücreti ödenmesine ilişkin hükümler uygulanmayacaktır.**
- Tabiplerin yararlanmakta oldukları ek ödemelere 12 puan (ÖHT) ilave edilmiştir.
- Engelli çocuklar için verilen aile yardımı % 50 artırımlı olarak ödenecektir.

- Harcırah Kanunundaki memuriyet mahalli kavramı yeniden düzenlenmiştir. Emekli olanlara (harcırah karşılığı) bir kez ödenen tazminatın gösterge rakamı 1.453 puan (155 TL) artırılmıştır. (Ödenecek tazminat tutarı 1.448 TL ulaşmıştır.)
- Biyologlara ek ÖHT getirilmiştir.
- Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan engellilere yönelik (*mesleki uyum eğitimleri, fiziki koşulların iyileştirilmesi, memuriyet mahalli dışındaki görevlendirmelerde gerektiğinde refakatçi verilmesi, kamu konutlarında yararlanmalarında pozitif ayrımcılık yapılması*) konularında düzenlemeler yapılmıştır.
- Kamu idareleri kreş hizmetleri sunulması konusunda gereken zeni gösterilecektir.
- Daha önceki sözleşme dönemde üzerinde çalışması gereken konular arasında yer alan Cuma namazı konusunda mevcut Başbakanlık genelgesinin uygulanmasına devam edilmesi kararlaştırılmıştır.
- Yasal izni kalmayan kamu görevlileri hac süresince ücretsiz izinli sayılacaktır.
- Kamu personelinin bakmakla yükümlü olduğu kişiler tedavileri sırasında veya yüksek öğrenim gören çocuklarının sınav/staj dönemlerinde de kamu misafirhanelerinden kurum personeli tarifesi üzerinde olanaklar ölçüsünde yararlandırılacaktır.
- Kamu kurum ve kuruluşları yemekhanelerinde helal gıda sertifikalı ürünlerin sunulmasına özen gösterilecektir (Top. Söz. II. Kısım 9-50 md.).

IV- HİZMET KOLLARINA YÖNELİK MALİ ve SOSYAL HAKLAR

6- 4888 sayılı Kanuna göre kamu idarelerinde oluşturulmuş (*büro, bankacılık/eğitim/ sağlık/yerel yö-*

netim/basın, yayın/ kültür/ bayındırlık/ulaştırma/tarım/enerji/Diyanet ve vakıf hizmetleri) kollarına ilişkin toplam 11 adet toplu sözleşmeyle, -eski sözleşmelere göre- çalışanlar lehine sağlanmış kazanımlar çok ayrıntılı hükümler içermekte olduğu için ekli tabloda gösterilmiştir.

V- SÖZLEŞMELERİN GENEL DEĞERLENDİRİLMESİ

Ayrıntılı çalışma yapılması gereken konular

7- Önceki toplu sözleşme görüşmelerinde ayrıntılı çalışma kararı verilmiş ve bu yüzden çözümlenmeleri yeni döneme bırakılmış olan:

- **Bazı işçilerin kamu görevlisi ve geçici personelin sözleşmeli personel statüsüne geçirilmesi;**
- Refakat izninin kullanılmasına yönelik sorunların giderilmesi; kadro dereceleri, sivil memurların hukuki durumları;
- **Fiili hizmet süresi zammından yararlanacak kamu görevlileri ve fiili hizmet süreleri konusunun yeniden değerlendirilmesi;** KİT'lerde görev yapan sözleşmeli personelin temel ücretlerinin belirlenmesi, yıllık izinlerinin ertesi yıla devrinin yapılması;
- **Cuma günleri öğle tatilinin ibadet hürriyetini engellemeyecek şekilde düzenlenmesi;**
- Şeklinde tespit edilmiş/ele alınmış temel sorunlardan Cuma namazı izni konusu yeni Sözleşmede karara bağlanmıştır. Çözümlenmeleri yer yer takvime de bağlanmış olan diğer sorunların (bazı küçük istisnalar dışında) 4. Dönem Toplu Sözleşmede de karara bağlanmadığı; bu sorunların ele alınmadığı/gözardı edildiği, hatta sağlık çalışanlarına fiili hizmet zammı verilmesi konusunda olduğu gibi (aynı

konularda) yeniden başlıklar açılması yoluna bile gidildiği görülmektedir.

Belirtilen nedenlerle ayrıntılı çalışma gerektiren temel sorunlarına ilişkin yürütülecek çalışmaların usul/esasların tespiti ve sürelerinin takvime bağlanması konuları sözleşmelerde hüküm altına alınmalı, bu bağlamda eylem planları hazırlanmalıdır. Makul bir sürede çözümlenmeyen sorunların nedenleri, karşılaşılmış güçlükler konusunda çalışanların bilgilendirilmesine yönelik çalışmalar yapılmalı, bu suretle çalışanların daha fazla oyalanmaları/aldatılmalarının önüne geçilmelidir.

Fazla çalışmalar

8- Eski sözleşmelerde olduğu gibi 4. Dönem Toplu Sözleşmede de, bazı kamu kurum/kurumlarında istihdam edilen görevlilere ayda 50, yılda 300 saati geçmemek üzere yaptırılabilir olan fazla çalışmalar; toplam sürelerinin ve fazla çalışmalar için (*2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa göre 1,83 TL*) ödenecek saat ücretinin kaç kat uygulanacağı konusunun, kamu görevlilerinin aylıklarının belirlenmesinin temel bir unsuru gibi özel bir önem verilmiştir. Bu nedenle fazla çalışmalarla ilgili olarak aynı iş kolu kapsamındaki kurum/kuruluş personelleri için bile ayrı ayrı düzenlemelere gidilmiştir. Eşit işe eşit ücret/ücret adaletine aykırılık oluşturan fazla çalışma ücretleri belirlenmiştir.

(Örneğin; Nüfus ve Vatandaşlık Gn. Md. personeline, *seçim dönemindeki çalışmalarında beş kat; kimlik belgesi/pasaport/sürücü belgesi hizmetlerinde ise üç kat* üzerinden fazla çalışma ücreti belirlenmiştir. *DSİ personeline normal veya doğal afetler sırasındaki çalışmaları nedeniyle ödenecek fazla çalışma ücretlerinde ise bir farklılık bulunmamaktadır.*)

40 yılı aşkın bir süredir Devlet Personel Başkanlığı bünyesinde daire başkanı seviyesinde mevzuata ve çalışanlar arasındaki belli dengelere bağlı olarak başarıyla yürütülmüş fazla çalışma konusu; Kamu İşveren Heyeti Başkanı ve sözleşmelerde taraf sendikalar tarafından olabildiğince abartılmıştır. Bu bağlamda çalışma barışını da olumsuz etkileyecek nitelikte kurumlar arası (kısır) rekabete yol açan düzenlemelere yer verildiği görülmektedir.

(Örneğin; **Tarım ve Ormanlık Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşmenin, 24 maddesinden 7'si (%29);** Büro, Bankacılık ve **Sigortacılık Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşmenin 18 maddesinden 5 tanesi (%28) fazla çalışma konusuyla ilgilidir.**)

Bütçe kanunlarıyla 1.83 TL olarak belirlenmiş fazla çalışma saat ücretine sendikaların bir itirazları olmadığı ve taban ücreti gibi değerlendirildikleri görülmektedir. Fazla çalışma konusundaki pazarlıklardan, pazarlıklar sonrası alınmış kararlardan tarafların ziyadesiyle memnun oldukları anlaşılmaktadır. Zira toplu sözleşme görüşmeleri sonucunda merkezi yönetim tarafından çalışanlara (*fazla çalışma yapacak olan personel sayısı ve fazla çalışma saat sürelerinin artırılması*, ücretlerin bir kat artırılması vb.) bazı haklar verilmiş olmakta; diğer yandan sendikalar da yeni “kazanımlar”! elde etmiş olmaktadır.

Ancak kamu personelinin yılda en fazla yapabileceği 300 saatlik (fiilen) fazla çalışması sonucunda aylık ücretlerinde (vergi kesintileri hariç) en fazla 137 TL artış sağlayacak olan fazla çalışma ücretleri konusunun bu kadar önemsenmiş olması, kamu yönetimi/kamu personeli ve kamu sendikaları yönünden ibretlik/ trajik komik bir durumdur.

Benzer uygulama ek ders ücreti ödemeleri açısından da geçerlidir.³

Bu yaklaşımların doğal sonucu olarak özgün bir istihdam şekli olan fazla çalışma mevzuatı konusundaki yeknesaklık yitirilmiştir. Zira kamu görevlilerine yaptırılacak fazla çalışmanın usul ve esaslarını belirleyen mevzuat (*657 sayılı DMK 99, 178; 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun'un 2 maddeleri, Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu, Fazla Çalışmanın Uygulama Esaslarını Gösterir Yönetmelik vb.*) hükümlerinin uygulanmayacağı karara bağlanmıştır.

Böylelikle Devlet memurlarının genel olarak haftalık çalışma süresi olan 40 saatin üstünde yaptıkları çalışmaların fazla çalışma olarak tanımlanabileceğine; kurum faaliyetlerinin gereği veya hizmetin devamını temin amacıyla normal çalışma saatleri içinde/dışında; ulusal/resmi/dini bayramlarda yapılacak olan (nöbet niteliğindeki) hizmetler için fazla çalışma ücreti ödenmeyeceğine ilişkin yerleşik kuralların uygulanmasından vazgeçilmiştir.

Bu suretle, cami/mescitlerde görev yapan imam-hatip ve müezzin-kayyımlar ile vaizler başta olmak üzere; kütüphane/müze/turizm bürolarında, defin hizmetlerinde çalışanlara

vb. fazla çalışma ücreti ödenmesi karara bağlanmıştır.

Fazla çalışma ücretlerinin kurumlara göre tespit edilmiş farklı katsayılar üzerinden değil, bütçe kanunlarında belirlenmiş miktarlar üzerinden ödenmesi; fazla çalışmaya uygulanacak katsayıların, fazla çalışma süreleri ve fazla çalışmaya katılacak olanların sayısının belirlenmesinin pazarlık konusu olmaktan çıkarılması sağlanmalıdır. Ayrıca yetersiz kaldığı tartışmasız olan 1,83 TL tutarındaki fazla çalışma (saat) ücretinin makul seviyede artırılması, fazla çalışma konusunun toplu sözleşmelerin kamu görevlilerinin genelini ilgilendiren bölümünde ele alınarak çözümlenmesinde yarar bulunmaktadır.

Tazminatların artırılması

9- Mevcut toplu sözleşme düzeninin; hizmet kolunda sendika kurabilen dolayısıyla toplu sözleşmelerde taraf olan/sözleşme imzalama yetkisi olan veya seslerini yeterince duyurma olanağı olan iş kollarında çalışan kamu görevlilerinin lehine; bu olanaklara sahip olmayan kamu görevlilerinin ise aleyhine işlemeye başladığı görülmektedir.

Özellikle 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan “Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karar” eki cetvellerde genel bir değişiklik yerine, 4.Dönem Toplu Sözleşme kapsamında iş kolları itibarıyla yapılmış 657 sayılı DMK’da ihdas edilmiş hizmet sınıflarını göz ardı eden toplu sözleşmelerle yapılmış (çok sayıda) kısmi değişikliklerle sağlanmış olan ücret artışları, bu farklılıkları daha da artırmıştır. Sözü edilen Kararname ile getirilmiş genel denge daha da bozulmaya başlamıştır.

(Zira kamu görevlilerinin aylıklarındaki en önemli unsuru (aylığın büyük bölümünü) anılan Karar eki

3 Eğitim, Öğretim ve Bilim Hizmet Koluna İlişkin Sözleşmeyi imzalayan taraflardan olan Eğitim-Bir-SEN ‘in internet sayfasında Toplu Sözleşme de 66 adet kazanım elde edildiği ifade edilmektedir. Bellecilik görevi verilen öğretmenlere ek ders saatlerinin bir saat (vergi kesintileri hariç 14,95 tutarında) TL artırılmış olması da bu kazanımlar arasında yerini almıştır (<http://www.ebs.org.tr/kazanimler>).

Aynı sendikanın Balıkesir 1 Nolu Şube Başkanı M. Çabuk’un ise il Divan Toplantısında “Sendika olarak Toplu Sözleşme ile eğitim çalışanlarını rahatlatan, ekonomik refahlarını artıran 258 kazanım elde ettiklerine ilişkin açıklamaları da yazılı basında yer almıştır. (12.09.2017 günlü (BURHANIYE) ZeytinEfe Gazetesi).

çetvellerde gösterilen özel hizmet tazminatı ile diğer tazminat oranları oluşturmaktadır.)

Örneğin, **kadro sayıları 286.180 olan kadrolu Emniyet Hizmetleri Sınıfına mensup olan kamu görevlilerinin Toplu Sözleşmede esamesi okunmaz iken, kadro sayısı 129.762⁴ olan Din Hizmetleri Sınıfı mensupları, iş kolunda kurulu sendikaları aracılığıyla, Diyanet ve Vakıf Hizmet Koluna ilişkin, on iki maddeden oluşan ayrı bir sözleşme imzalamışlar, sözleşme kapsamında kendilerine uygulanacak yeni bazı mali haklar elde edebilmişlerdir** (Top. Söz. III Kısım, 11. Bölüm.)

Eşit işe eşit ücret ödenebilmesi, kamu görevlileri arasında orantısız ücret farklılıklarının giderilmesi, ücret adaletinin temini bağlamında 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan "Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karar" ve eki cetveller güncelleştirilmeli; iş kolları/kurumlar bazında yapılacak değişiklikler sırasında genel dengenin korunmasına, 657 DMK ihdas edilmiş hizmet sınıflarının göz ardı edilmemesine, çalışma barışının bozulmamasına özen gösterilmelidir.

Diğer konular

10- Toplu Sözleşmelerle yapılmış müdahalelere karşın mevzuatta gereken değişiklikler yapılmadığı için her sözleşme döneminde daha önce karara bağlanmış/uygulamaya geçilmiş hususların yeniden sözleşmelere konulması gerekmektedir. Bu yüzden her yeni sözleşme döneminde sözleşme hükümlerinde artış olduğu görülmektedir.

(Kamu personelinin zam ve tazminatlarında artış sağlayan toplu sözleşme hükümleri doğrultusunda ilgili mevzuatta henüz değişiklik yapılmamış olması; itfaiyeci personelin halen Genel İdare Hizmetleri Sınıfına alınamamış olması bu durumlara örnektir.)

Sözleşme hükümleri doğrultusunda mevzuatta gereken değişikliklerin yapılması, mevcut kazanımların yasal güvenceye kavuşturulması, sözleşmelerin sadeleştirilmesi ve bu suretle uygulamadaki karışıklıkların önlenilmesi sağlanmalıdır.

11- 4688 sayılı Kanunun 28'inci maddesinde toplu sözleşme kapsamı, sözleşmede yer alacak hususlar açık seçik belirtilmesine, dördüncü kez toplu sözleşme düzenleniyor olmasına karşın, sözleşmelerle düzenlenecek konularda gereken dikkat ve özenin gösterilmemiş olduğu görülmektedir.

- KHK ile kaldırılmış Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Kamu Hastaneleri Kurumunun bazı personelini de kapsayan düzenlemelere de yer verilmiştir.
- Kamu personeline yemek/ giyecek yardımları yapılması, çalışanlara servis hizmeti veya toplu taşıma kartı verilmesi, kamu konutlarından yararlanılması, KİT'lerde konut kira bedelinin (% 15) indirimli tahsil edilmesi vb. konular kamu personelinin tümünü kapsayan sözleşmenin ikinci kısmının yanı sıra, hizmet kollarına yönelik üçüncü kısımda da mükerrer olarak düzenlenmiştir.

Oysa Maliye Bakanlığının (BÜMKO Gn. Md.) kadim uygulamaları doğrultusunda, bu tür konuların; Sözleşmenin 46 maddesindeki kamu misafirhanelerinden yararlanılması düzenlemede olduğu gibi, kamu personelinin geneline yönelik kıs-

mında belirtilmesi ve mükerrerliklerden kaçınılması yerinde olacaktır.

Belirli hizmet kollarında çalışanları kapsayan ücret artışına yönelik bazı düzenlemelere Toplu Sözleşmeni ikinci kısmında veya her iki kısımda da yer verilmiştir.

(Hekimlere ek ödeme, KİT'ler Md ve görev yapan bazı personele ek tazminat, müze araştırmacısı, arşivciler zam ve tazminat verilmesine ilişkin ikinci kısımda yer alan düzenlemeler örnektir.)

Toplu sözleşmelerin düzenlenmesi sırasında gereken dikkat/özen gösterilmelidir.

12- 4688 sayılı Kamu Görevlileri ve Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun 28'inci maddesinde: *"Toplu sözleşme ikramiyesi hariç olmak üzere toplu sözleşme hükümlerinin uygulanmasında sendika üyesi olan ve sendika üyesi olmayan kamu görevlileri arasında ayırım yapılamaz."* şeklinde açık/seçik kural bulunmaktadır.

Buna karşın Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşmenin 1. maddesinde *"Sosyal denge sözleşmesi imzalayan sendikandan üyesi olmayan kamu görevlilerinden aynı unvanlı personelden alınacak aidatın iki katına kadar taraf sendika sosyal denge sözleşmesi aidatı olabilir. Bu aidatı ödeyen kamu görevlileri söz konusu sözleşmeden aynı usul ve esaslar dahilinde yararlanır."* düzenlemesine yer verilmiş ve yasaya aykırılık konusu göz ardı edilmiştir.

Bu bağlamda BEM-BİR-SEN açıkça kolların; sendika üyesi olmayan memurlar 4488 sayılı Kanununun 28, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 39'uncu maddelerine de aykırı olarak, iki katı aidat ödemekle cezalandırılmıştır (Top. Söz. III. Kısım, 4.Bölüm,1. Md.).

4 <http://www.bumko.gov.tr/EkLen-ti/8600,2015yilibutcegerekcesi.pdf?0>

VI- SONUÇ

13- 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu uyarınca 2012 yılından itibaren düzenlenmeye başlanılan, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde işçi statüsü dışında çalışan kamu görevlilerine uygulanacak olan, *kamu görevlilerinin geneline ve hizmet kollarına yönelik mali ve sosyal haklara ilişkin toplu sözleşmelerden, 2018 ve 2019 Yıllarını Kapsayan 4. Dönem Toplu Sözleşme*” de imzalanmış olup 25.08.2017 gün ve 30165 sayılı R.G. de yayımlanmıştır.

Dördüncüsü de imzalanmış olan kamu görevlilerinin mali ve sosyal

haklarına ilişkin toplu sözleşmelerde yer alan hükümlerin incelenmesi sonucunda, yazımızın “Sözleşmelerin Genel Değerlendirilmesi” bölümünde ayrıntılı olarak ifade edildiği üzere:

- Sözleşmelerde yer alması/düzenlenmesi gereken hususların yeterince açıklığa kavuşturulmadığı;
- Kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarının hangi tür (kamu görevlilerinin geneline/hizmet kollarına yönelik) toplu sözleşme kapsamında düzenleneceği konusunda duraksamalar yaşandığı;

- Toplu sözleşme hükümlerinde yasalara aykırı hususlara yer verilebildiği;
- Toplu sözleşme düzeninin hizmet kollarında sendika kurabilen dolayısıyla toplu sözleşmelerde taraf olan/sözleşme imzalama yetkisi kamu görevlilerinin lehine, bu tür olanakları olmayan kamu görevlilerinin aleyhine işlediği;
- Kamu görevlileri sendikalarının personel ücretinin ayrıntıları yerine esası ile ilgilenmeleri, bu bağlamda kendilerine çeki-düzen vermeleri gerektiği;

Anlaşıldığından; gerekli önlemlerin hızla alınmasında yarar bulunmaktadır.

Tablo I. Hizmet Kollarına Yönelik Mali Ve Sosyal Haklar

S. NO	HİZMET KOLUNUN TÜRÜ	ÖNCEKİ TOPLU SÖZLEŞMEYE GÖRE ÇALIŞANLAR LEHİNE SAĞLANMIŞ KAZANIMLAR
1	Büro; Bankacılık ve Sigortacılık	<ul style="list-style-type: none"> • Mahkemelerde, SGK ve vergi dairesi müdürlüklerinde fazla çalışma ücreti ödenmekte olan personelin sayısı (toplam personelin yüzde 10’u oranında) artırılmıştır. • Mübaşirlerin ÖHT tazminatları iki puan (20,3 TL) artırılmış; mübaşirlere ilave yılda iki gömlek giyecek yardımı yapılması şeklinde daha önceki düzenlemeden vazgeçilmiştir. • Eczacıların sözleşme ücretleri %15 artırılmıştır. • Veznedarların mali sorumluluk zammı % 50 artırımlı ödenecektir. • Nüfus ve Vatandaşlık İşleri G. Md. personeline yeni kimlik kartı/pasaport/sürücü belgesi hizmetleri için fazla çalışma ücreti ödenecektir. • TBMM görev yapan personele servis hizmeti sağlanacaktır. • Meteoroloji Gn. Md.personeline havacılık tazminatı ödenecektir.
2	Eğitim, Öğretim ve Bilim	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmenlere yılda bir kez ödenen eğitim öğretim yılına hazırlık ödeneği 2018 yılı için 80 TL artırılmıştır. • Bazı görevlilere (belleticilere,gece nöbet tutanlara örgün ve yaygın eğitim kurumlarının yönetici ve öğretmenlerine) ödenmekte olan ek ders ücreti saatlerinde kısmi artışlar yapılmıştır. • Fazla mesai saat ücreti miktarlarında ve fazla mesai ücretinden yararlanan personel sayısında kısmi artışlar yapılmıştır.(Yüksek öğretim kurumlarında ikinci öğretimle ilgili görevlilere, Kredi ve Yurtlar Kurumu ile üniversiteye bağlı yurtlarda görev yapanlara, kurs merkezlerinde fiilen çalışan memurlara ilişkin olarak) • Yüksek öğretim kurumları lojman komisyonuna yetkili sendika temsilcisi yer alacaktır. Sıra tahsisli lojmanların %15’ i idari personele ayrılacaktır.

S. NO	HİZMET KOLONUNUN TÜRÜ	ÖNCEKİ TOPLU SÖZLEŞMEYE GÖRE ÇALIŞANLAR LEHİNE SAĞLANMIŞ KAZANIMLAR
3	Sağlık ve Sosyal Hizmet	<ul style="list-style-type: none"> KHK ile kaldırılmış bazı birimleri de kapsayan düzenlemeler sırasında B Tipi acil sağlık hizmeti personeline de ek ödeme yapılması kabul edilmiştir. Afet ve Acil Durum Yönetimine bağlı kamplarda misafir edilen yabancı uyrukların bulunduğu yerlerdeki sağlık tesislerinde görev yapan tabip dışı personele döner sermayeden yapılacak ek ödeme 20 puan arttırılmıştır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı personelinin dini bayram günlerindeki nöbet görev ücretlerindeki katsayılar arttırılmıştır Dış tabiplerine hastane ortalamasından döner sermaye ek ödeme yapılması olanağı getirilmiştir. Bazı bakım ve huzurevlerinde görev yapan personele %10 oranında ek ÖHT ödenecektir.
4	Yerel Yönetimler	<ul style="list-style-type: none"> İtfaiye ve zabıta personelinin yan ödeme puanları %50 zamlı uygulanacak ve kesintisiz görev yapanlara öğle yemeği dışında iki öğüne kadar yemek yardımından yararlandırılacaklardır. Defin hizmetlerinde genel tatil ve hafta tatili günlerinde çalışanlara artırımlı fazla çalışma ücreti ödenecektir. Büyükşehir kapsamına giren belediyelerde çalışan kamu görevlilerine toplu taşıma kartı verilebilecektir. Sosyal denge tazminatından yararlanmayan icra memurlarının ÖHT'leri %10 arttırılmıştır.
5	Basın Yayın İletişim	<ul style="list-style-type: none"> PTT'de hizmetlerini araç/motosiklet kullananlar ve gişe memurlarına aylık olarak ödenen ilave ücretler 14 TL arttırılmıştır. Başdağıtıcıların temel ücretleri 50 TL yerine 75 TL artırımlı uygulanacaktır. Personele servis hizmeti /toplu taşıma kartı verilecektir. Resmi ve dini bayramlarda görev yapan personele fazla çalışma ücreti ödenecektir. TRT'de yapım ve yayın hizmetlerinde fiilen görev yapan personele ödenen aylık ücretlerde 25 TL artış sağlanmıştır. Basın Yayın Genel Md. görevli sarı basın akırtı olmayan personele servis hizmeti/ toplu taşıma kartı verilecektir. BYGM görevlilerin yan ödeme puanları %20 zamlı ödenecektir.
6	Kültür Sanat	<ul style="list-style-type: none"> Bazı sözleşmeli personele her ay yapılan ilave ücret 14 TL arttırılmıştır. DÖSİM personeli de kamu konutlarından yararlandırılacaktır. Yüksek kurum uzmanlarına ek 25 puan ÖHT ödenecektir. Kütüphane ve müzeler vb.yerlerde resmi tatil ve hafta sonlarında görevli olanlara fazla çalışma ücreti ödenecektir. Kültür ve Turizm Bakanlığındaki müze araştırmaları ve teknik hizmetler sınıfındaki uzmanlara ek özel hizmet tazminatı ödenecektir.
7	Bayındırlık, İnşaat ve Köy	<ul style="list-style-type: none"> TCK Gn. Md./Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığında araç kullananların aylık ilave ücretlerine (yüzde 20) 14 TL zam yapılmıştır. TCK Gn. Md. gişe sistemleri izleme memurlarına seyyar görev tazminatı ödenebilecektir. TCK Gn. Md personelin fazla çalışma saatleri ve ücretleri belirlenmiştir. Arama ve kurtarma personeline 600 puan üzerinden (64 TL) iş riski ödenecektir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı "Alo 181" çağrı merkezinde görev yapanlara fazla çalışma saat süresi ve ücreti belirlenmiştir.

S. NO	HİZMET KOLONUN TÜRÜ	ÖNCEKİ TOPLU SÖZLEŞMEYE GÖRE ÇALIŞANLAR LEHİNE SAĞLANMIŞ KAZANIMLAR
8	Ulaştırma	<ul style="list-style-type: none"> TCDD katener hattının geçtiği yerlerde çalışanlara, yüksek hızlı tren makinistlerine aylık yapılan ilave ücretlerine 6 TL zam yapılmıştır. Marmaray tüneline çalışanlara her gün için 6 TL ilave ücret ödenecektir. TCDD gece çalışmaları için günlük 15 TL ek ücret ödenecektir. TCDD çalışanlarına 10 puan ÖHT ilave edilecektir. ARFF ve Apron memurlarının temel ücretleri 10 TL artırımlı (60 TL) uygulanacaktır. DHMİ personeline %200 oranında ilave havacılık tazminatı ödenmesi yolu açılmıştır. Sivil Havacılık Gn. Md. personeline %10- 30 oranında havacılık tazminatı ödenecektir. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı bölge müdürlüklerinde tehlikeli madde denetimi yapan memurların ÖHT'leri 20 puan artırılmıştır.
9	Tarım ve Ormancılık	<ul style="list-style-type: none"> Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı taşra teşkilatında kontrol hizmetlerinde çalışan veteriner/ mühendisler günlük (21-36 TL) ilave ödeme yapılacaktır Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında görevli bazı personelinin ve sağlık teknikerlerinin yan ödeme puanları artırılmıştır. (Sağlık B.personeli ile eşitlenmiştir.) Orman ve Su İşleri Bakanlığı ile Orman Gn. Md. taşra teşkilatında görev yapan şeflere ve orman muhafaza memurlarına 5 puan ilave ÖHT ödenecektir. Orman kadastrounda görevlilere 21,36 TL günlük tazminat ödenecektir. TMO, TİGM, ESBGM, AOÇ, Milli Parklar Gn. Md.görev yapan memurlara ödenecek fazla çalışma saat süresi ve ücreti tespit edilmiştir. Tarım Orman Döner sermaye ödemesinden yararlananlara ilave olarak yılda bir kez 640 TL ödeme yapılacaktır.
10	Enerji, Sanayi ve Madencilik	<ul style="list-style-type: none"> Yük tevzi müdürlüklerinde çalışan teknik personele ilave 15 puan ÖHT verilecektir. ÇAYKUR'da görev yapanların kampanya döneminde aylık olarak yapılan kampanya primleri 14 TL artırılmıştır. Şeker fabrikaları personeline de benzer şekilde kampanya primi (84 TL) ödenmesi getirilmiştir. TEİAŞ canlı bakım işletme teknik personeline aylık yapılan ilave ücret 10 TL artırılmıştır. DSİ'nin bazı projelerinde görev yapan personele fazla çalışma ücreti ödenmesi uygulaması yaygınlaştırılmıştır. Doğal afetlerde fiilen çalışan personel için fazla çalışma ücreti ödenecektir. EÜAŞ'nin bazı personeline 10 puan ek ÖHT ödemesi getirilmiş; fazla çalışma uygulaması kaldırılmıştır. Ölçü ve ayar memurlarının yan ödemeleri artırılmıştır. ETİ MADEN,TKİ, TTK, MKEK personellerine aylık 30 TL ilave ödeme getirilmiştir.
11	Diyanet ve Vakıf	<ul style="list-style-type: none"> Kur' an kurslarında gece nöbeti verilenlere nöbet görevi için ödenecek ek ders ücreti 1 saat artırılmıştır. Murakıpların din hizmeti tazminatı 3 puan artırılmıştır. Camilerde görev yapan din görevlilerine ulusal bayram ve tatillerde yaptıkları fazla çalışmalarda ödenecek ücret tutarı yükseltilmiştir. Vaizlere de dini bayram günlerindeki çalışmalarını için fazla çalışma ücreti ödenecektir. Kur'an kursu öğreticilerine görevlendirildikleri konferans, gezi, kurs seminerler sırasında da ek ders ücretleri ödenecektir. İlköğretim okulunun bulunmadığı yerlerde görev yapan din hizmetleri personelinin çocuklarına Devlet yurtlarında öncelik verilecektir.

Notlar:

- 2018 yılında uygulanacak Özel Hizmet/Mesleki Tazminat (100 puan) Tutarı : 1.014 TL
- Yan ödemeler (İş riski/iş güclüğü/mali sorumluluk ve elaman temininde güçlük zammı) aylıklarda önemli bir tutar oluşturmamaktadır. Örneğin ilçe kaymakamına yan ödemeler karşılığında toplam 63,5 TL ödenecektir.
- 2017 yılında uygulanan fazla çalışma için saat başına ödenen fazla çalışma ücreti 1.83 TL
- 2018 yılında uygulanacak ek ders saat ücreti 14,95 TL